

Φορέας Υλοποίησης	: EJTN
Τόπος Διεξαγωγής	: Scandicci (Φλωρεντία)
Ημερομηνία	: 22-23/10/2013
Τίτλος Σεμιναρίου	: Training the trainers (initial training)
Συμμετοχή	: Γεώργιος Ζιάμος, Πάρεδρος ΣτΕ

Σχόλια

Το σεμινάριο του EJTN που διεξήχθη στην ιταλική Σχολή Δικαστών στο Σκάντιτσι, κοντά στη Φλωρεντία, στις 22-23 Οκτωβρίου, είχε ως αντικείμενο την αρχική εκπαίδευση των υποψήφιων δικαστών, δηλ. την εκπαίδευση που προηγείται του διορισμού των δικαστών και έχει ως σκοπό την καλύτερη δυνατή προετοιμασία τους για την αντιμετώπιση των απαιτήσεων που θέτει η άσκηση του λειτουργήματος του δικαστή.

Το σεμινάριο άνοιξε με ομιλία του Προέδρου της Ιταλικής Σχολής Δικαστών, Valerio Onida, ο οποίος αναφέρθηκε στις προκλήσεις που θέτει η σύγχρονη εκπαίδευση των δικαστών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στη συνέχεια, η δικαστής, διδάσκουσα στην Ιταλική Σχολή Δικαστών, Giovanna Ichino, συνόψισε τα αποτελέσματα από τις απαντήσεις σε ερωτηματολόγιο που απευθύνθηκε στα μέλη του EJTN σχετικά με την εκπαίδευση των δικαστών σε κάθε χώρα (η Ελλάδα δεν απάντησε στο ερωτηματολόγιο). Σημειώνω τα σημαντικότερα συμπεράσματα: Στις περισσότερες χώρες οι δικαστές και οι εισαγγελείς επιλέγονται μέσα από ένα σύστημα δημόσιου διαγωνισμού που περιλαμβάνει γραπτές εξετάσεις και συνεντεύξεις. Στη Σλοβενία οι δικαστές επιλέγονται βάσει του βαθμού του πτυχίου, στην Ολλανδία μέσα από μια διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων, κατά την οποία λαμβάνεται υπόψη σχετική συνέντευξη, ο βαθμός του πτυχίου, η εργασιακή εμπειρία, συστατικές επιστολές από προηγούμενους εργοδότες, σπουδές στο εξωτερικό κλπ., ενώ στη Γερμανία η διαδικασία επιλογής αποφασίζεται από τους Υπουργούς Δικαιοσύνης των ομόσπονδων κρατών, οι υποψήφιοι πάντως θα πρέπει να έχουν ολοκληρώσει την κοινή εκπαίδευση που προβλέπεται

για όλα τα νομικά επαγγέλματα, η οποία περιλαμβάνει δύο κρατικές εξετάσεις και σειρά από stages. Στη Φιλανδία, οι υποψήφιοι δικαστές αιτούνται ένα χρόνο πρακτική άσκηση σε δικαστήρια. Οι δικαστές διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας βάσει συστάσεων του Ανεξάρτητου Δικαστικού Συμβουλίου Διορισμών. Στις περισσότερες χώρες απαιτείται πτυχίο νομικής μετά από πενταετή φοίτηση. Ορισμένες χώρες απαιτούν προηγούμενη εργασιακή εμπειρία ή προηγούμενη πρακτική άσκηση στα δικαστήρια μετά την αποφοίτηση, ενώ άλλες όχι. Η Ιταλία απαιτεί εκτός του πτυχίου έναν δεύτερο τίτλο, όπως εγγραφή στο δικηγορικό σύλλογο, διδακτορικό ή μεταπτυχιακό δίπλωμα διετούς φοίτησης. Σε κάποιες χώρες απαιτείται προηγούμενη γνωμοδότηση από ψυχολόγο, ενώ στην Ιρλανδία οι υποψήφιοι πρέπει να αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους θεωρούν ότι είναι κατάλληλοι για δικαστές (ενώ πρέπει να προσκομίσουν και πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας). Στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης η μέση ηλικία των εκπαιδευόμενων δικαστών είναι κάτω των 30. Στη Δανία οι νεοπροσλαμβανόμενοι δικαστές είναι μεταξύ 40 και 70 ετών. Η περίοδος αρχικής εκπαίδευσης των δικαστών ποικίλλει. Η περίοδος αυτή διαρκεί περισσότερο όταν η επιλογή λαμβάνει χώρα αμέσως μετά την αποφοίτηση από το Πανεπιστήμιο (Γαλλία), ενώ διαρκεί ελάχιστα όταν οι υποψήφιοι επιλέγονται μεταξύ δικηγόρων με σημαντική εμπειρία (Αγγλία, Ουαλία). Η διάρκεια της αρχικής εκπαίδευσης διαρκεί συνήθως από ένα έως τέσσερα χρόνια, η οποία συνήθως διακρίνεται σε μια φάση διδασκαλίας σε τάξεις και σε μία φάση ατομικής πρακτικής εξάσκησης στα δικαστήρια. Η διάρκεια της πρακτικής εξάσκησης συνήθως υπερβαίνει τη διάρκεια της διδασκαλίας σε τάξεις. Οι περισσότερες χώρες προβλέπουν διαφορετική εκπαίδευση για δικαστές και εισαγγελείς. Μόνον η Ιταλία, η Γαλλία, η Αυστρία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, η Πολωνία, η Ισπανία, η Δανία και εν μέρει η Ρουμανία οργανώνουν υποχρεωτικά stages σε φυλακές, ΝΠΔΔ, κοινωνικές υπηρεσίες, διεθνείς οργανισμούς κλπ. και στις περισσότερες περιπτώσεις τα stages αυτά διαρκούν μία ή δύο εβδομάδες. Όλες οι χώρες υιοθετούν ένα συνδυασμό διαφορετικών μεθοδολογιών διδασκαλίας, ιδίως σεμινάρια, διαλέξεις, ομαδικές εργασίες, εικονικές δίκες, μελέτη νομολογίας, αυτοδιδασκαλία. Η αξιολόγηση των υποψηφίων γίνεται από τον υπεύθυνο διδασκαλίας/πρακτικής εξάσκησης (tutor) και συνήθως μέσα από τελικές εξετάσεις. Σε περίπτωση αποτυχίας, ο υποψήφιος συνήθως έχει την υποχρέωση να επαναλάβει την εκπαίδευση και σε περίπτωση νέας αποτυχίας απολύεται.

Στη συνέχεια, η καθηγήτρια στο Εθνικό Ινστιτούτο για τη Δικαιοσύνη της Ρουμανίας Otilia Parurari ανέπτυξε ορισμένους προβληματισμούς για το ποιο θα πρέπει να είναι το προφίλ ενός νεοδιορισμένου ευρωπαίου

δικαστή ή εισαγγελέα. Οι συμμετέχοντες στο σεμινάριο κλήθηκαν να αναπτύξουν τη γνώμη τους κυρίως σχετικά με τα διλήμματα του κατά πόσον θα πρέπει να δίδεται έμφαση κατά την εκπαίδευση των υποψηφίων στις νομικές γνώσεις ή στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ή στην ανάπτυξη μιας σωστής δικαστικής συμπεριφοράς. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων τόνισε τη σημασία της ανάπτυξης δεξιοτήτων (όπως τη χρήση πληροφορικής), αλλά και της εμπέδωσης στο πλαίσιο της εκπαίδευσης των αξιών που θα πρέπει να διέπουν τη συμπεριφορά του δικαστή.

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου διεξήχθησαν τρία workshops. Στο πρώτο από αυτά ο Michael Stauss από το Υπουργείο Δικαιοσύνης της Βάδης-Βυρτεμβέργης της Γερμανίας ανέπτυξε τον προβληματισμό για το ποιες είναι οι κατάλληλες μέθοδοι διδασκαλίας για τους εκπαιδευόμενους δικαστές. Έγινε παρουσίαση επιστημονικών μελετών, οι οποίες καταδεικνύουν ότι οι πιο αποτελεσματικές μέθοδοι είναι το παιχνίδι, η ομαδική εργασία, η αυτοδιδασκαλία/εξήγηση της ύλης από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους, η πρακτική άσκηση, η συζήτηση (ιδίως walk and talk), η κατάδειξη διά παραδείγματος και η οπτικοακουστική μέθοδος, ενώ οι λιγότερο αποτελεσματικές μέθοδοι είναι οι κλασικές μέθοδοι της ακρόασης και της ανάγνωσης. Η πιο αποτελεσματική μέθοδος συνδυάζει πάντως περισσότερες εκπαιδευτικές μεθόδους και συνίσταται από μία φάση προετοιμασίας στο αντικείμενο, από τις δύο κυρίως φάσεις μετάδοσης των πληροφοριών και μια φάση εμπέδωσης και ελέγχου της απόκτησης της γνώσης (πρόκειται για τη λεγόμενη sandwich method). Στο πλαίσιο αυτού του workshop οι συμμετέχοντες ετοιμάσαμε σε ομάδες προτάσεις για τη διδασκαλία του μαθήματος «Πολιτική Δικονομία», οι οποίες περιλάμβαναν τις ανωτέρω μεθόδους.

Στο workshop της Otilia Pacurari, συζητήθηκε το θέμα των προσόντων των υποψηφίων δικαστών, αλλά και η διαμόρφωση του προγράμματος σπουδών. Κατά τη συζήτηση, οι περισσότεροι συμμετέχοντες τάχθηκαν υπέρ της απαίτησης εργασιακής εμπειρίας από τους υποψηφίους, αλλά και υπέρ μιας εκπαίδευσης που θα διαρκεί δύο με τρία χρόνια και η οποία δεν θα περιορίζεται σε στενά νομικά μαθήματα.

Τέλος, στο workshop του Ολλανδού δικαστή Gradus Vrieze, συζητήθηκαν θέματα δικαστικής δεοντολογίας, με αναφορά σε σχετικό soft law (UN Basic Principles for the Judiciary, Bangalore Principles Judicial Conduct, Opinions of the Consultative Council of Judges in Europe). Παραθέτω [hyperlink](#) για ένα ενδιαφέρον κείμενο του Conseil d'Etat, που συζητήθηκε στο workshop, σχετικά με τη δεοντολογία που θα πρέπει να διέπει την άσκηση των καθηκόντων των ανώτατων δημόσιων

λειτουργιών:<http://www.conseil-etat.fr/fr/discours-et-interventions/quelle-deontologie-pour-les-hauts-fonctionnaires.html>.

Τη δεύτερα ημέρα του σεμιναρίου έγινε επίδειξη δυνατοτήτων χρήσης του e-learning στην εκπαίδευση δικαστών με την χρήση της ψηφιακής πλατφόρμας mijn ssi, η οποία χρησιμοποιείται στην Ολλανδία και μπορεί να εγκατασταθεί σε ταμπλέτες και smartphones. Τα πλεονεκτήματα του e-learning είναι ότι πρόκειται για μια πολύ προσαρμοστική μέθοδο, που διευκολύνει την εξατομικευμένη διδασκαλία, ενώ οι πληροφορίες μπορεί να αναζητηθούν οποιαδήποτε στιγμή. Τέλος, έγινε παρουσίαση των συμπερασμάτων που εξήχθησαν κατά τη συζήτηση στα workshops.

Το υλικό του σεμιναρίου είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.ejtn.net/en/About/Training-the-Trainers/>.